

HETERO TOPIA

centre d'estudis d'acció i participació

Fitxa per lesalqueriespèdia / Museu de memòria oral

Nom/Cognom	Antonio Marco Molés
Data de naixement	1929
Títol	Antonio Marco, pintor
Categories	Artista, treballar, Guerra, front, segregació
Data i lloc de l'entrevista	Diumenge 1 d'octubre de 2017, casa-estudi de l'artista
Entrevistador	Heterotopia CEAP
Link	https://www.youtube.com/watch?v=ka-Sbv00Eeo
Extracte	53'39"

Sinopsi: Amb Antonio Marco, pintor de reconegut prestigi, parlem de la seua formació artística atípica a un poble com les Alqueries; de la seua trajectòria, dels records de la Guerra i la postguerra i del treball per la segregació de Vila-real.

Resum / Transcripció:

Antonio Marco Molés (1929), **artista** pintor. Ens parla de la seua sensibilitat ja en la seua infància, en una Alqueries amb figures pel carrer, quan es sobtava amb les colles de gitanos "cistellers" amb xiquets descalços, o amb els captaires invàlids. Aviat va mostrar aptituds per al dibuix i en algun moment li va dir a son pare que volia ser pintor. Mentrestant va ser pastor de borregos i aprenent de pastisseria. No va ser fins que se'n va anar a la mili quan va poder estudiar dibuix [5 min.] a l'Escola d'arts i oficis, entre xiquets molt més joves que ell. D'ací va anar ja a l'Escola de Belles Arts, amb molts problemes perquè no havia pogut aprendre la tècnica.

A l'Escola va trobar el professor José Amerigo [1915 – 1988] qui li va donar llibertat per experimentar més enllà de l'academicisme regnant. El seu treball no és acadèmic i la seua pintura sempre ha fet un ús dels negres poc ortodox.

Parlem de la seua pintura, poc popular, inspirada per les seues vivències en guerra i postguerra. [10 min.] Ha pintat pocs paisatges, per exemple; sobre tot pinta vivències.

Al final dels seus estudis va rebre algunes “pensions” que li permeteren sobreviure mentre seguia adquirint ofici; per exemple va guanyar un “Pensionado de paisaje” amb què va estar a Madrid fent còpies de quadres al Museo del Prado. En este concurs va compartir el premi amb dos persones més que estaven recomanades. Un altre professor, Francisco Lozano [1912-2000], membre del jurat, va proposar que si s’havia de donar a dos, es donara a tres, [15 min.] i per això li va tocar a ell, defès exclusivament per la qualitat del seu treball.

Després se’n va anar a **treballar** a Suïssa per poder sobreviure, allí va estar dos o tres anys, [20 min.] buscant galeries on poder moure el seu treball, però no veia que poguera encaixar enlloc.

En tornar va treballar en un institut, fins que un psicòleg li recomanà deixar-s’ho. Aquell treball li esgotava el temps i les forces, i temia acabar reduït a l’amateurisme i renunciant a la seua vocació. Finalment aconseguiria viure de la pintura amb una certa precarietat que li va impedir formar una família.

El seu treball no és comercial. Ens conta que una galeria va veure el seu treball sobre paisatges del Maestrat i volia comprar-li-ho tot, però el ritme que se li exigia (passar de 30 a 100 quadres anuals) l’haguera privat de centrar-se en el seu treball artístic. Diu no pintar per a galeries sinó per a ell mateix. Pinta vivències pròpies de guerra i postguerra.

Entre el seu currículum, premis en concursos i exposicions a grans ciutats com Barcelona.

Quant a l’art contemporani, diu que als museus hi ha més fem que obra. Empreses multinacionals llancen autors incapaços d’expressar el Ser humà: la soledat, la tendresa. En l’art contemporani no està el Ser humà, afirma. [25 min.] Pinta a partir de vivències pròpies, no pot pintar a partir del que veu a la televisió o la premsa. L’emoció que ha viscut i que l’ha impactat està a la base de la seua pintura.

La bellesa del paisatge la viu, però se la guarda. Pinta allò que rebutja, l’ànima, la emoció interior. Tendresa, angouxa, soledat, el sentiment interior del Ser humà no té forma ni color.

[30 min.] Ara voldria que el seu treball quedara accessible en algun lloc. No ha sigut esclau de la fama ni dels diners, ha fet el que ha volgut.

Parlem dels seus records de la **Guerra**. La seua família vivia a la plaça de l’Ajuntament, en un carrer de terra. Recorda la República, els grups que s’oposaven: “Azaña sí, Gil Robles no”. Parla del Front Popular i de l’intent de la reforma agrària, d’una ràdio al balcó de l’Ajuntament que donava notícies de la Guerra, dels bombardejos propers, a Borriana, a Nules; del programa Regiones Devastadas, d’una bomba caiguda al poble i una dona morta per la metralla i un xiquet de dos anys que havia agunitat a la porta per veure els avions rebentat per l’onada expansiva; i com des d’aleshores els xiquets portaven un bastonet per posar-se’l a la boca si hi havia una explosió, i que no els afectara la pressió. [35 min.] Ens conta que durant tres mesos que hi va ser el **front** les famílies dormien en casetes pels secans. De nit avançaven els Nacionals i de dia es replegaven. Recorda que s’havien dut els animals, i que de dia anaven a pel pa. En una ocasió un soldat fugit va sopar amb ells i després se’n va anar; al poc van sentir que metrallaven algú. Quan el bàndol republicà es va retirar van evacuar a la gent; Antonio recorda que l’aviació franquista els va bombardejar, i encara veu a sa mare

abraçada a ella, protegint-lo amb el seu cos contra una garrofera. A Vila-vella els van carregar a un camió i se'ls van endur a la plaça de bous de València. Molta gent va anar d'ahí a collir taronja a Antella i on podien. Ens diu que tot el que ha viscut no ho pot oblidar, i que és el que pinta.

Tornant a la pintura, ens parla dels seus anys d'amistat amb Rafael Solbes [1940-1981] i de la fundació de l'Equipo Crónica, de la influència de Vicente Aguilera Cerni [1920 - 2005], del grup Estampa Popular Valenciana. A Solbes li va buscar faena a Suïssa, però no va voler integrar-se a l'Equipo Crónica, [40 min.] no li interessava una pintura sense personalitat, sense pinzellades.

Parlem de la seua sensibilitat propera a les esquerres, vora l'oprimit.

En la postguerra no recorda que passaren fam. Sembraven moniatos, carabasses, creïlles... El racionament no era suficient: donaven un litre d'oli al mes però s'acabava en dos setmanes.

Sobre la **segregació** de les Alqueries, parlem dels 8 anys de treball de la Coordinadora, i dels pals a les rodes que els posaven en tot moment. El Consell d'Estat ho va aprovar però l'intent de colp d'estat de Tejero ho va retardar [45 min.]. Quan van passar les competències a Lerma, es va aprovar des de València.

Vila-real abusava: ens parla de les dificultats per travessar la via o l'autopista, i recorda quan esperaven les autoritats de Vila-real per a una processó i no van anar fins que no va acabar la pròrroga d'un partit de futbol. Pensa que les Alqueries no haguera crescut sense un ajuntament propi. Estan molt satisfets amb la faena que van fer. Parla de com a Vila-real, per pagar impostos, els posaven a la fila dels forasters. Quan va voler fer-se la seua casa va anar a preguntar per llicències i plànols urbanístics, i li van dir que "no tenien condicions per viure en una zona urbanitzada".

Ens conta quins són els malnoms de la seua família: d'una banda "la Tanca" i de l'altra "la Pedaça", que trobarem en altres persones entrevistades.

L'actual Casa de la Vila era d'un germà de la seua àvia, de cognom Safont, un comerciant de taronges que va guanyar diners i es construir eixe xalet en un gran terreny agrícola. [50 min.] Antonio ens conta que ell es va criar en eixe xalet. La casa li va tocar a la seua cosina Carme, que tenia cinc filles; com no podia partir-la per a totes la va posar a la venda i se la va quedar la Gestora per al poble.

Per acabar ens conta una anècdota d'una dona rica que va anar a demanar-li que li pintara un retrat. Va acudir enjoiada i molt maquillada. Antonio li va dir que no tenia temps que perdre pintant polseres, que això era faena per aprenents, i que no calia pintar-li la cara perquè ja se l'havia pintat ella. Es nega a fer una pintura d'estatus, per a rics.

Entrevistant Antonio Marco sentim que estem davant d'un artista de veritat, que ha fet de la seua vida i de la seua obra un projecte ètic i estètic. Un home modest, obert, una persona més en el poble, generosa i compromesa. Els seus comentaris sobre l'ofici d'artista mereixen ser tinguts en compte per tot aquell que tinga pretensions estètiques. Els entrevistadors pensem que este poble hauria de tindre una pinacoteca amb el seu treball que fomentara el seu estudi i divulgació.

